

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL V. V. IR AB SEB BANKO GINČO NAGRINĖJIMO**

2016 m. birželio 1 d. Nr. 242-188

Vilnius

Lietuvos bankas gavo V. V. (toliau – pareiškėja) prašymą išnagrinėti vartojimo ginčą dėl AB SEB banko (toliau – bankas) veiksmų, kuriais galėjo būti pažeistos pareiškėjos teisės. Prašyme ginčijamas banko veiksmų vykdant terminuoto kaupiamojo indėlio sutartį pagrįstumas.

N u s t a t y t a:

2007 m. sausio 23 d. K. Č. ir pareiškėja sudarė su banku Terminuoto kaupiamojo indėlio sutartį Nr. (*duomenys neskelbtini*) (toliau – Sutartis), pagal kurią indėlininkės įmokėjo į banko sąskaitą bendrą indėlį – 5 000 litų. Indėlininkės pasirinko automatinio Sutarties pratęsimo sąlygą ir susitarė, kad teisę tvarkyti bendras indėlio lėšas, jomis naudotis ir disponuoti indėlininkės turi kartu arba kiekviena atskirai.

Pareiškėjai kreipusis į banką dėl terminuoto indėlio lėšų grąžinimo, bankas nurodė, kad be K. Č. sutikimo pareiškėja indėlio atsiimti negalės. Pareiškėja, nesutikdama su pirmiau minėtu banko atsisakymu, 2016 m. sausio 18 d. kreipėsi į banką raštu, reikalaudama išmokėti jai visą indėlio sumą. Bankas, gavęs pareiškėjos pretenziją, grąžino pareiškėjai pusę indėlio sumos.

Pareiškėja, manydama, kad bankas tokiais veiksmais pažeidė jos teises, kreipėsi į Lietuvos banką dėl ginčo nagrinėjimo ir prašyme nagrinėti vartojimo ginčą nurodė, kad pareiškėja kartu su K. Č., sudarydamos Sutartį, veikė kaip vienas subjektas – indėlininkas. Prieš sudarant Sutartį banko buvo pasiteirauta, ar kiekviena iš indėlininkių atskirai galės tvarkyti indėlio lėšas, nutraukti Sutartį bei atlikti bet kuriuos kitus veiksmus. Bankas paaiškino, kad kiekviena atskirai, savarankiškai ir nepriklausomai viena nuo kitos galės atlikti bet kuriuos veiksmus, kuriuos gali atlikti indėlininkas. Pareiškėja taip pat nurodė, kad pirmiau minėta sąlyga buvo įtvirtinta Sutarties Bendrosiose sąlygose, nurodant, kad teisę tvarkyti indėlio lėšas, jomis naudotis ir disponuoti indėlininkai turi visi kartu arba kiekvienas atskirai.

Pareiškėja nurodė, kad Sutarties sąlyga dėl indėlininkių teisės naudotis indėliu pareiškėjai ir K. Č. buvo priimtina ir atitiko jų valią, todėl Sutartis su banku ir buvo sudaryta. Pareiškėjos teigimu, Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – Civilinis kodeksas) 6.2 straipsnis numato, kad prievolės atsiranda iš sandorių ar kitokių juridinių faktų, kurie pagal galiojančius įstatymus sukuria prievolinius teisinius santykius. Civilinio kodekso 6.59 straipsnis draudžia vienašališkai atsisakyti įvykdyti prievolę arba vienašališkai pakeisti jos įvykdymo sąlygas. Civilinio kodekso 6.63 straipsnis numato, kad skolininkas laikomas pažeidusiu prievolę, kai neįvykdomos ar netinkamai įvykdomos sutartyje numatytos sąlygos.

Pareiškėjos manymu, bankas veikia nepagrįstai, nes sudarant Sutartį pareiškėja buvo patikinta, kad kiekviena iš indėlininkių turės teisę tvarkyti indėlio lėšas, jomis naudotis ir disponuoti tiek veikiant bendrai, tiek ir veikiant kiekvienai atskirai, tačiau bankas iki šiol šios Sutarties sąlygos nevykdo ir nesudaro pareiškėjai galimybių disponuoti visomis indėlio lėšomis.

Pareiškėja pažymėjo, kad K. Č. yra jos motina, ji mirė 2012 m. kovo 6 d. Pareiškėja, manydama, kad bet kada pateikusi prašymą galės naudotis ir disponuoti indėlio lėšomis, su prašymu į notaro biurą dėl palikimo priėmimo po motinos mirties nesikreipė. Pareiškėja taip pat

atkreipė dėmesį į tai, kad dėl palikimo po jos motinos mirties niekas nėra kreipęsis ir ginčo dėl jo nėra, todėl bankas, gavęs pareiškėjos prašymą dėl indėlio lėšų išmokėjimo, privalo jį vykdyti.

Bankas atsiliepime į pareiškėjos prašymą pažymėjo, kad bendrosios nuosavybės teise indėlininkams priklausančios indėlio dalys Sutartyje nebuvo nustatytos. Civilinio kodekso 4.73 straipsnis nustato, kad bendroji nuosavybės teisė gali būti dalinė arba jungtinė. Bendrosios dalinės nuosavybės teisė yra, kai bendrosios nuosavybės teisėje nustatytos kiekvieno savininko nuosavybės teisės dalys, o bendroji jungtinė nuosavybės teisė – kai nuosavybės teisės dalys nėra nustatytos. Jungtinė bendroji nuosavybės teisė yra tik įstatymų nustatytais atvejais, pavyzdžiui, sutuoktinių nuosavybės teisė, todėl bendrosios nuosavybės teisė laikoma daline, jeigu įstatymai nenustato ko kita. Taigi, banko teigimu, dviejų asmenų banke padėtas indėlis priklauso jiems bendrosios dalinės nuosavybės teise. Kadangi Sutartyje indėlio bendraturčių dalių dydis nėra nustatytas, vadovaujantis Civilinio kodekso 4.73 straipsnio 3 dalimi, preziumuotina, kad jų dalys yra lygios.

Bankas nurodė, kad Sutartyje nustatyta teise naudotis ir disponuoti visa indėlio suma kartu arba kiekviena atskirai abi indėlininkės galėjo iki K. Č. mirties. Asmeniui mirus, pagal Civilinio kodekso 5.1 straipsnį atsiranda paveldėjimo teisiniai santykiai, todėl mirusiojo asmens turtu nebegali disponuoti jokie kiti asmenys, išskyrus įpėdinius. Atsižvelgiant į tai, mirusiajam asmeniui bendrąja daline nuosavybės teise priklausęs turtas turi būti atskirtas iš bendrosios dalinės nuosavybės, kad jam priklausiusią turto dalį galėtų paveldėti įpėdiniai, o kitos turto dalies savininkas galėtų naudotis ir disponuoti jam priklausančia turto dalimi.

Bankas paaiškino, kad pareiškėjai kreipusis į banką su prašymu išmokėti indėlį, pareiškėjai buvo išmokėta jai priklausanti indėlio dalis, t. y. pusė indėlio sąskaitoje Nr. (*duomenys neskelbtini*) buvusių lėšų – 945,33 euro. Bankas taip pat nurodė, kad mirusiajai indėlininkei priklausiusią indėlio lėšų dalį, likusią indėlio sąskaitoje, bankas gali išmokėti tik įpėdiniui, pateikusiam paveldėjimo teisės liudijimą, kuriame nurodyta, kad jis yra minėto indėlio paveldėtojas. Bankas pažymėjo, kad iki šiol nėra gavęs dokumento, patvirtinančio, kad pareiškėja yra K. Č. įpėdinė, paveldėjusi minėtas indėlio lėšas, todėl negali tenkinti pareiškėjos reikalavimo ir išmokėti jai likusią indėlio lėšų dalį.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23, 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Išnagrinėjus pateiktus dokumentus bei šalių paaiškinimus, darytina išvada, kad šalių ginčas iš esmės kyla dėl terminuoto kaupiamojo indėlio sutarties vykdymo ir banko atsisakymo išmokėti pareiškėjai likusią indėlio lėšų dalį pagrįstumo. Atsižvelgiant į tai, kad teisės aktais Lietuvos banko kompetencijai nėra priskirta nagrinėti ginčų, kylančių iš paveldėjimo teisinių santykių, toliau bus vertinami tik banko veiksmai, susiję su terminuoto kaupiamojo indėlio sutarties vykdymu.

Banko indėlio sutartį reguliuoja Civilinio kodekso 6.892–6.902 straipsniai, taip pat subsidiariai taikomi Civilinio kodekso 6.913–6.928 straipsniai, reguliuojantys banko sąskaitos sutartį (Civilinio kodekso 6.892 str. 3 d.). Banko indėlio sutarties sąvoka numatyta Civilinio kodekso 6.892 straipsnio 1 dalyje: banko indėlio sutartimi (depozitu) viena šalis (bankas ar kita kredito įstaiga) įsipareigoja priimti iš kitos šalies (indėlininko) arba, gavusi kitai šaliai pervestą pinigų sumą (indėlį), įsipareigoja grąžinti indėlį ir sumokėti už jį palūkanas sutartyje nustatytais sąlygomis ir tvarka. Banko indėlio sutarčiai taikomi bendrieji sutarčių teisės principai.

Civilinio kodekso 6.154 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad sutartims taikomos Civilinio

kodekso normos, reglamentuojančios bendruosius prievolių teisės klausimus, jeigu sutartinių santykių normos nenustato išimčių iš bendrų taisyklių. Civilinio kodekso 6.128 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad prievolė baigiasi, kai kreditorius miršta, jeigu ji turėjo būti įvykdyta asmeniškai jam arba kitokiu būdu yra neatsiejamai susijusi su kreditoriaus asmeniu.

Šalių sudarytos Sutarties 1 punkte nustatyta, kad Sutartis nustato terminuotojo indėlio sąskaitos atidarymo, indėlio priėmimo, saugojimo, išmokėjimo, palūkanų mokėjimo sąlygas ir tvarką bei banko ir indėlininko teises ir pareigas bankui ir indėlininkui atliekant šias operacijas. Sutarties 2 punktas numato, kad teisę tvarkyti indėlio lėšas, jomis naudotis ir disponuoti indėlininkai, t. y. K. Č. ir pareiškėja, turi visi kartu arba kiekvienas atskirai.

Svarbu pažymėti, kad šiuo nagrinėjamu atveju Sutartyje nebuvo nustatytos bendrosios nuosavybės teise indėlininkams priklausančios indėlio dalys. Civilinio kodekso 4.73 straipsnio 3 dalis nustato, kad, jeigu bendrosios dalinės nuosavybės teisės konkretus kiekvieno bendraturčio dalių dydis nenustatytas, tai preziumuojama, kad jų dalys yra lygios. Todėl darytina išvada, kad pareiškėjos kartu su K. Č. bendras indėlis kiekvienai atskirai priklausė lygiomis dalimis, t. y. po 2 500 Lt. Pažymėtina, kad pareiškėja savo reikalavimą bankui grindžia Sutarties nuostata, nustatančia, kad teisę tvarkyti indėlio lėšas, jomis naudotis ir disponuoti indėlininkai turi visi kartu arba kiekvienas atskirai. Tačiau ši Sutarties nuostata nepaneigia Civiliniame kodekse nustatyto principo, kuriuo vadovaujantis nustatomas kiekvieno bendraturčio bendrosios dalinės nuosavybės teisės dalių dydis.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Sutartyje nėra individualiai aptartos indėlio išmokėjimo sąlygos, vienai iš indėlininkų mirus, todėl sprendžiant pareiškėjos ir banko ginčą, turėtų būti taikomos Civilinio kodekso normos, reglamentuojančios paveldėjimo teisės klausimus. Pagal Civilinio kodekso 5.1 straipsnio 1 dalį, mirusio fizinio asmens turtinių teisių, pareigų ir kai kurių asmeninių neturtinių teisių perėjimas jo įpėdiniam pagal įstatymą arba įpėdiniam pagal testamentą yra paveldėjimas.

Atsižvelgiant į pirmiau nurodytų teisės aktų ir Sutarties nuostatas bei į tai, kad pareiškėja reikalauja banko grąžinti jos mirusiai motinai priklausiusią indėlio dalį, nepateikdama jokių paveldėjimo teisę patvirtinančių dokumentų, manytina, kad bankas pagrįstai atsisakė tenkinti pareiškėjos prašymą.

Vadovaujantis šalių pateiktais rašytiniais įrodymais bei raštiškais šalių paaiškinimais, Sutarties nuostatomis bei Lietuvos Respublikos civilinio kodekso nuostatomis, pareiškėjos, kaip indėlininkės, reikalavimas įpareigoti banką grąžinti mirusiam asmeniui priklausiusią indėlio dalį yra atmestinas kaip nepagrįstas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų nagrinėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ 3 punktu bei šiuo nutarimu patvirtinto Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų nagrinėjimo tvarkos aprašo 41.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjos V. V. reikalavimą.

Direktorius

Vilius Šapoka